

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Український гідрометеорологічний центр

**Агromетеорологічний бюлетень
по території України**

**за першу декаду жовтня 2023 р.
№ 28**

Видається з 1921 року

Київ 2023

Відповідальний за випуск
Відповідальний редактор

М.І. Кульбіда
Т.І. Адаменко

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

© Український гідрометеорологічний центр, 2023 р.

01030, Київ - 30, вул. Золотоворітська, 6-в
тел. 239 93 68

Метеорологічні умови першої декади жовтня 2023 р.

У першій декаді жовтня в Україні спостерігалася контрастна погода. Перша п'ятиденка, погода якої формувалася під впливом потужного антициклону, була ще по-літньому теплою, у денні години у центральних та південних областях часом жаркою та переважно сухою на всій території. У другій п'ятиденці внаслідок переміщення холодного атмосферного фронту через територію України відбулося різке зниження температури повітря на всій території, спостерігалися інтенсивні заморозки на ґрунті, висоті 2 см та у повітрі. Внаслідок суттєвих коливань добової температури повітря, в середньому за декаду вона виявилася близькою до норми, на півдні - вищою за норму, і в абсолютному значенні перевищувала позначку +10 °С на всій території, на крайньому півдні і позначку +15 °С.

Переміщення холодного атмосферного фронту супроводжувалося сильним поривчастим вітром та переважно невеликими опадами, лише у східних та місцями центральних областях – помірними.

Тривалість сонячного сяйва. Сонячного сяйва за декаду до поверхні землі надійшло від 51 години на заході до 80 годин на півдні країни.

Температура. Середня обласна температура повітря за декаду у більшості областей виявилася близькою до норми, у Миколаївській, Одеській, Житомирській, Тернопільській, Волинській та Чернівецькій областях - на 1,0-1,4 °С вищої за неї і становила від плюс 9,8 °С на північному сході до плюс 14,7 °С на півдні країни.

Максимальна температура повітря у західних, північних та Вінницькій областях підвищувалася до плюс 22-24 °С, на решті території – до плюс 27-29 °С.

У найхолодніші ночі мінімальна температура повітря знижувалася до 0 °С – мінус 4 °С, у Тернопільській, Чернівецькій, Одеській, Миколаївській та Херсонській областях – до плюс 1-3 °С (рис.1).

Поверхня ґрунту у найхолодніші ночі охолоджувалася до 0 °С - мінус 4 °С, місцями у Хмельницькій та Кіровоградській областях – до мінус 5-6 °С, у Чернівецькій області - до плюс 1 °С, у найтепліші дні вона нагрівалася до плюс 32-50 °С.

Упродовж 1-4 днів у більшості районів країни, за винятком Чернівецької області, відмічалися заморозки на поверхні ґрунту та висоті

2 см інтенсивністю 0 °С - мінус 5 °С, місцями – мінус 6-9 °С. У повітрі, інтенсивність заморозків сягала 0 °С - мінус 4 °С.

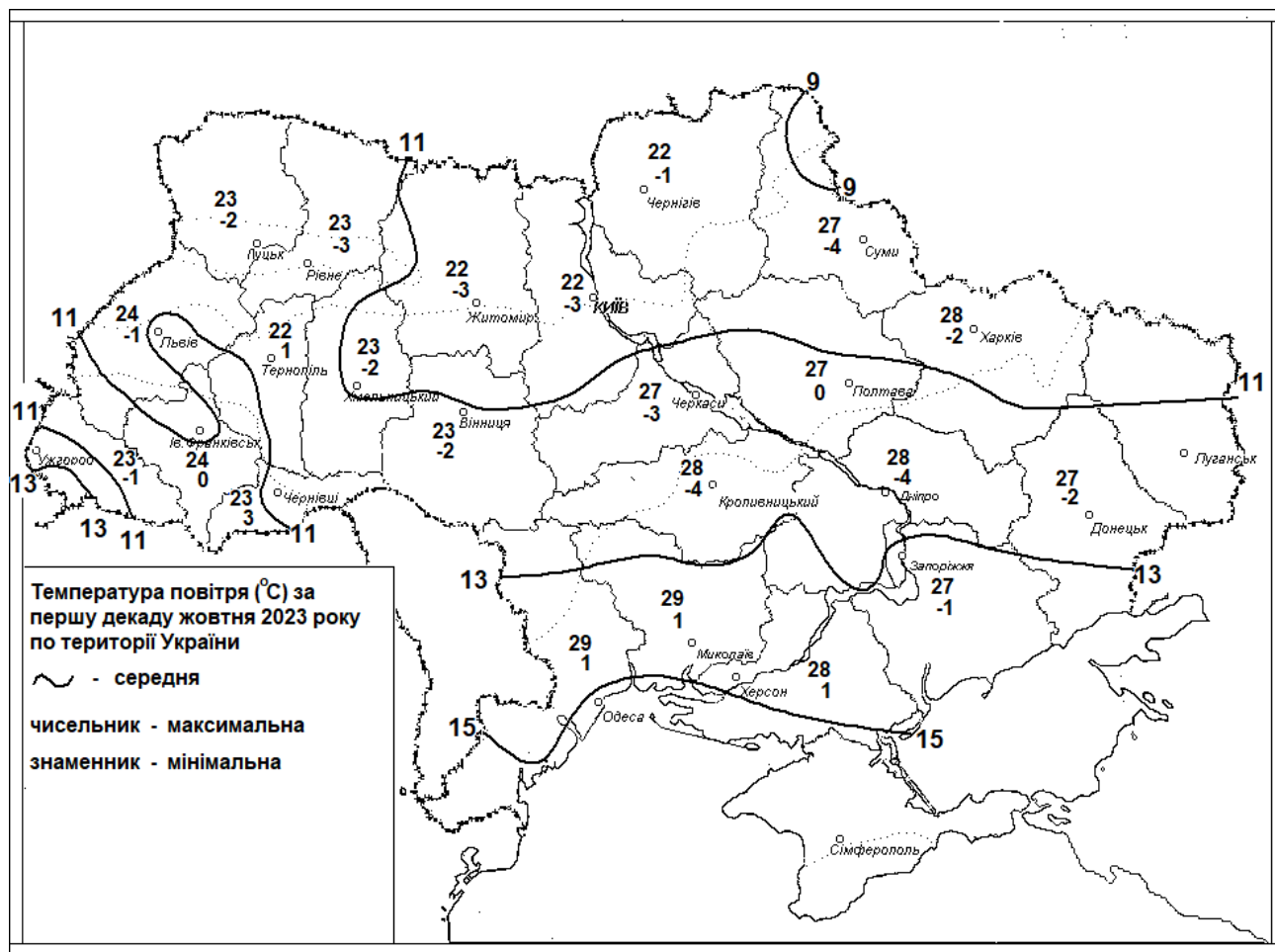

Рис.1 Температура повітря (°С) за першу декаду жовтня 2023 року по території України

Опади різної інтенсивності (від слабких до помірних), спостерігалися впродовж 1-3 днів майже по всій території країни. Їх кількість лише в окремих районах Дніпропетровської, Запорізької та Херсонської областей була близькою до норми та дещо більшою за неї (10-14 мм). У Харківській, Полтавській, Тернопільській, Рівненській, Волинській, Івано-Франківській та Львівській областях вона становила переважно 53-75 % декадної норми (8-12 мм). На решті території тривав дефіцит опадів - кількість їх була значно меншою від норми - 17-50 % (3-8 мм), у багатьох районах південних та центральних областей було сухо.

Найбільша кількість опадів за декаду відмічалася у Донецькій області – 150 % декадної норми (18 мм), найменша - в Одеській області – 13 % декадної норми (2 мм) (рис.2).

Добовий максимум опадів в окремих районах Донецької, Запорізької, Херсонської та Дніпропетровської областей становив 13-19 мм (1,1 – 1,7 декадної норми).

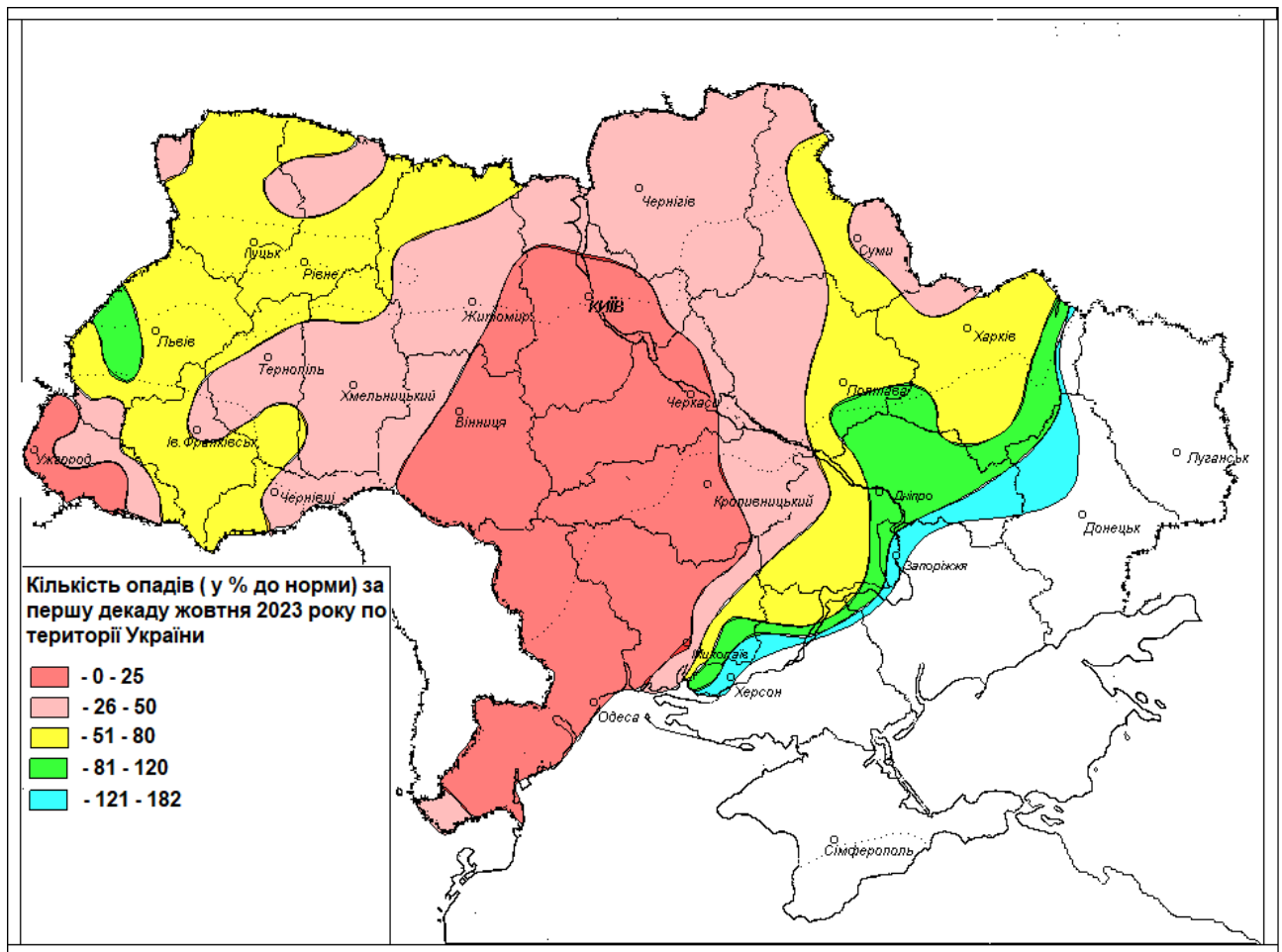

Рис.2 Кількість опадів (% до норми) за першу декаду жовтня 2023 року по території України

Середня декадна температура ґрунту на глибині 10 см становила від плюс 11-12 °С на півночі до плюс 19-20 °С на півдні країни.

Відносна вологість повітря в середньому за декаду становила від 51 % до 81 % на півночі країни. В багатьох районах південних, в окремих районах Харківської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Полтавської, Київської та Чернігівської областей упродовж 1-3 днів у денні години відмічалось її зниження до 30 % і нижче.

Вітер. Упродовж 1-4 днів в багатьох районах країни відмічалось посилення швидкості вітру до 15-20 м/с, на метеостанціях Тернопіль та Кременець (Тернопільська обл.), Хмельницький та Ямпіль (Хмельницька обл.), Сарни (Рівненська обл.), Біла Церква (Київська обл.), Семенівна

(Чернігівська обл.), Ромни та Глухів (Сумська обл.) – до 21-24 м/с, на високогір'ї Карпат (М Пожежевська) – до 30 м/с.

Вплив погодних умов на стан сільськогосподарських культур

У першій декаді жовтня в Україні відбувся перехід середніх добових температур через +15 °С, разом з цим на 15-25 днів пізніше минулого року та середніх багаторічних дат завершилося метеорологічне літо.

Внаслідок високих температур повітря у першій половині декади та попереднього дуже теплого вересня накопичення ефективного тепла вище +5 °С відбувалося інтенсивно.

Зниження температури повітря у другій п'ятиденці обумовило охолодження ґрунту. На початку декади середня температура на глибині 10 см становила +20-25 °С, що характерно для кінця серпня, в кінці декади вона знизилася до оптимальних для сівби озимини та появи сходів показників +14-16 °С, на півдні – до +17-19 °С. Середні багаторічні значення для цього періоду +9-12 °С.

У більшості областей через засуху утримувалися несприятливі умови для вчасної сівби озимини, оптимальні строки якої у більшості областей закінчилися у першій декаді жовтня. Станом на 10 жовтня в Україні було засіяно значно менше площ, ніж у минулому році. Тривалі роси, які спостерігалися у багатьох областях, дещо пом'якшували критичні умови обумовлені повітряно-ґрунтовою засухою, яка за тривалістю та інтенсивністю набула критерію небезпечного агрометеорологічного явища в районах, де запаси вологи не поповнювалися упродовж 40-60 днів.

Найгірша ситуація щодо зволоження ґрунту склалася в Одеській, Херсонській, Миколаївській, Кіровоградській, багатьох районах Вінницької, Черкаської, Харківської областей, де 0-10 та 0-20 см шари ґрунту були зовсім сухі. У більшості районів вказаних областей бездощовий період розпочався ще на початку серпня і станом на 10 жовтня його тривалість досягла 50-60 днів. Лише у деяких районах Херсонської та Запорізької областей на початку декади пройшли помірні дощі, які дещо пом'якшили умови, хоча в основному були зволоженні лише верхні шари ґрунту і припинення ґрунтової засухи не відбулося, адже у більш глибоких шарах ґрунту вологи майже не має.

Засуха негативно впливала на початковий ріст та розвиток вже засіяної озимини, зокрема озимого ріпаку, його сходи утворювалися зріджені, часто насіння не проростало зовсім.

Погодні умови упродовж декади були сприятливими для збирання урожаю пізніх культур.

Заморозки, які спостерігалися у другій половині декади, були типовим явищем для початку жовтня. Одночасно інтенсивні заморозки (мінус 2-6 °С) могли пошкодити зібрані але неукриті бульбо коренеплоди та обумовили припинення росту і розвитку пізніх овочевих культур.

Лише у західних областях, де спостерігалися помірні опади та відмічалися сприятливі температури, умови для сівби та початку вегетації озимини були сприятливими.

Теплозабезпечення

Станом на 10 жовтня суми ефективних температур повітря вище +5 °С, що накопичилися **з початку вересня**, були значно вищими (на 70-130 °С) середніх багаторічних показників і в розрізі агрокліматичних зон України відповідала таким показникам:

Таблиця 1

Агрокліматичні зони	Сума ефективних температур	
	Вище +5 °С	
	Середня багаторічна (за період 1991-2020 рр.)	2023 р.
Степ	355-465	485-560
Лісостеп	310-365	380-490
Полісся	310-320	395-440

*Для нормального розвитку озимих культур необхідна сума температур 200-300 °С від сходів до припинення вегетації.

Суми ефективних температур повітря вище +5 °С, що накопичилися **з 1-го по 10 жовтня**, були близькими до норми і по агрокліматичних зонах становили (табл.2):

Таблиця 2

Агрокліматичні зони	Сума ефективних температур	
	вище +5 °С	
	Середня багаторічна (за період 1991-2020 рр.)	2023 р.
Степ	60-85	70-95
Лісостеп	50-65	50-75
Полісся	50-60	50-65

* Сума ефективних температур, яка необхідна від сходів до початку кушіння, становить 67 °С.

Ріст і розвиток сільськогосподарських культур

Озимина (пшениця, жито). Тривала сівба озимих культур. На раніше засіяних площах відмічалось проростання зерна, утворення сходів та 3-го листка, в окремих районах Чернігівської та Харківської областей відмічалось кушіння.

Стан рослин, що утворили сходи, добрий, місцями у Полтавській, Тернопільській та Харківській областях – задовільний, через значну зрідженість посівів.

На окремих площах південних та центральних областей зерно озимої пшениці через дефіцит опадів та брак продуктивної вологи у верхніх шарах ґрунту не проростало тривалий час.

Станом на 10 жовтня запаси продуктивної вологи у 0-20 см шарі ґрунту під озимими культурами на більшості площ країни оцінювалися як недостатні (11-20 мм) та незадовільні (менше 10 мм продуктивної вологи). На багатьох площах Одеської, окремих площах Миколаївської, Харківської, Черкаської та Вінницької областей орний шар ґрунту був зовсім сухий.

Достатнє та оптимальне (21-49 мм продуктивної вологи) вологозабезпечення відмічалось у Волинській, Львівській, Чернівецькій, в окремих районах Закарпатської, Івано-Франківської, Рівненської, Хмельницької, Житомирської, Чернігівської, Сумської та Полтавської областей (рис.3).

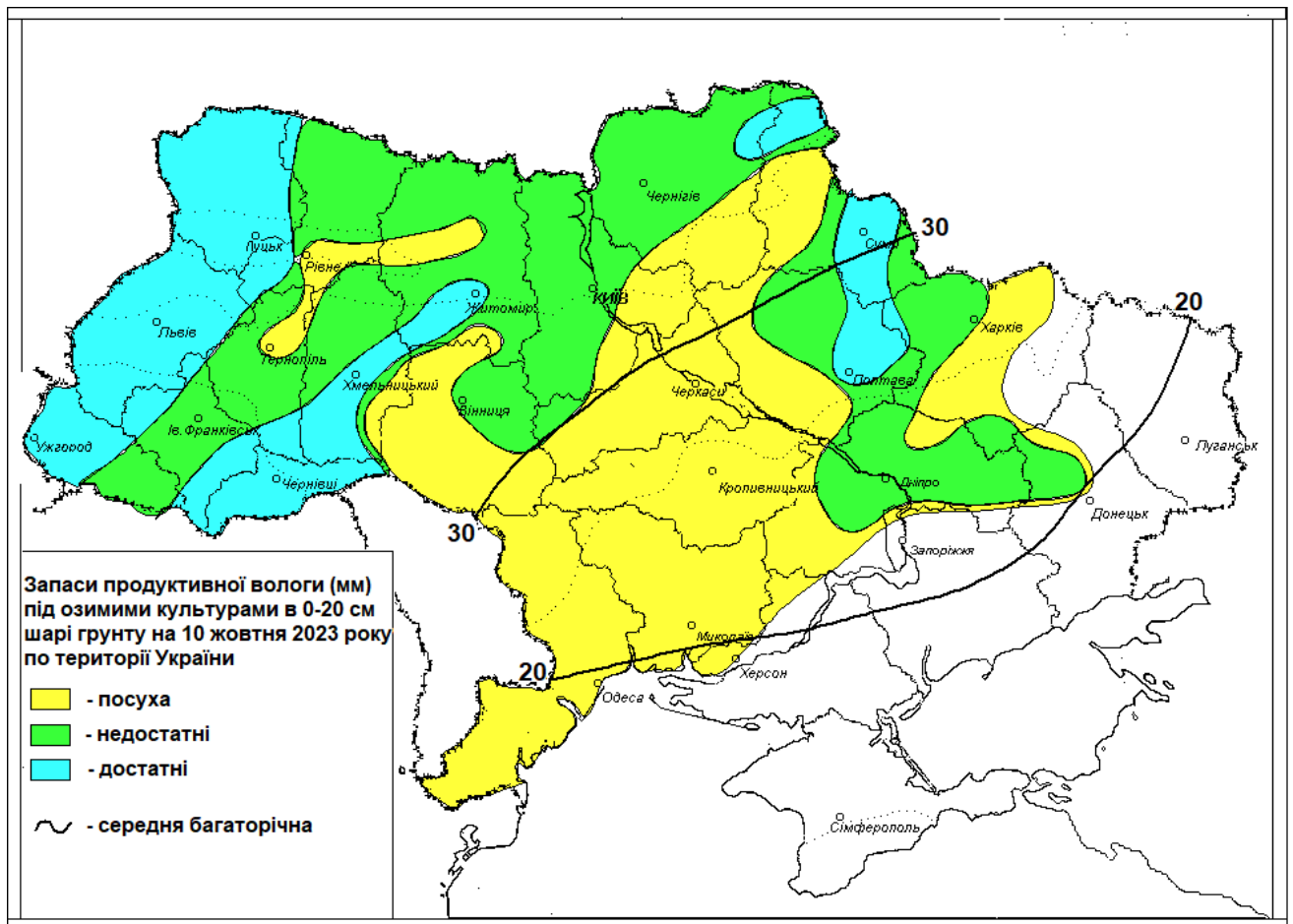

Рис.3 Зволоження орного шару ґрунту (запаси продуктивної вологи, мм) під озимими культурами станом на 10 жовтня 2023 року по території України

В **озимого ріпаку** тривало утворення листової розетки, стан рослин, що зійшли, добрий.

Тривало збирання урожаю **соняшнику, кукурудзи, цукрового буряку, сої та пізніх сортів капусти.**

У багаторічних трав (конюшина, люцерна) тривало відростання отави після укосів та стравлювання.

Сади. У плодових культур відмічалось осіннє забарвлення листя, тривав листопад.

Агromетeорoлoгiчний бюлeтeнь
пo тeритopії Укрaїни

№ 28
2023 рік

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Український гідрометeорoлoгiчний центр, 2023 р.

Копіювання матеріалів цього видання без авторського дозволу заборонено, при використанні необхідно робити відповідні посилання.

Підписано до друку 12.10.2023 р. Формат 60x84/16. Папір ОФС
Ум.друк.арк.0,50 Обл.вид.арк.0,51. Тираж 3 Зам.

Відділ оперативної поліграфії
01030, Київ -30, вул. Золотоворітська, 6-в